

A87/34 CO:2066388

F	ACD 871109 078
	datum - 6 NOV. 1987
	CO
F	b. / d. —

4 november 1987

SECURITATE ONTKOMT NIET AAN ROTATIE-DRIFT CEAUSESCU

Terwijl elders in het socialistische kamp hardop wordt nagedacht over economische en politieke hervormingen, neemt het CEAUSESCU-regime in Roemenie steeds rigidere trekken aan, die doen denken aan de tijden van STALIN en GHEORGHIU-DEJ. De voor Roemenie zo langzamerhand traditionele stoelendans bleef ook dit jaar niet uit. Integendeel, de recente personele mutaties in partij, regering en corps-diplomatique zijn in omvang onovertroffen. De bezetting van de twee machtigste organen in het land, het Permanente (Polit)Buro en het Politiek Executief Comite (PEC) ondergingen daarentegen geen enkele wijziging.

Niet minder dan 19 van de 62 leden van de ministerraad raakten hun post kwijt (30,6%), wat betekent dat de wijzigingen dit keer verder strekten dan de sectoren die betrokken zijn bij de volledig vastgelopen energie-voorziening en de economie. Zelfs de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie en het hoofd van het BiZa-departement voor Staatsveiligheid (Securitate) ontkwamen niet aan de rotatie-drift van CEAUSESCU.

Verder is het opmerkelijk dat ook de zoon van de Roemeense leider, "kroonprins" Nicu CEAUSESCU, verdween uit de ministerraad. Een vroegere "troonpretendent", de in ongenade gevallen Ion ILIESCU, baarde onlangs opzien met een opmerkelijk artikel in een Roemeens weekblad.

SECURITATE ONTKOMT NIET AAN ROTATIE-DRIFT CEAUSESCU

In een desperate poging de in een diepe crisis verkerende economie uit het slop te halen en de rampzalige tekorten in 's-lands energie-voorziening op te heffen, heeft de Roemeense staats- en partijleider Nicolae CEAUSESCU opnieuw naar zijn veel-beproefde en nooit geslaagde ritueel van de stoelelendaas *gestrepen. De veranderingen in partij, regering en corps-diplomatique die de afgelopen maanden plaatsvonden, waren qua omvang evenwel zonder precedent en doen het vermoeden rijzen dat de CEAUSESCU-clan krampachtig de eigen machtspositie tracht te behouden.*

In dit licht moeten dan ook waarschijnlijk de mutaties gezien worden, die plaatsvonden in de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken. Minister van Justitie Gheorghe CHIVULESCU is vervangen door Maria BOBU, de vrouw van Emil BOBU, die als CC-secretaris en lid van het Politiek Executief Comité (PEC) geldt als eerste man in de hiërarchie na het echtpaar CEAUSESCU. Met de benoeming van Maria BOBU zijn talrijke sleutelposities in Roemenie nu in handen van twee echtparen. Deze ontwikkeling staat haaks op de door GORBACHEV tijdens zijn bezoek aan Boekarest uitgesproken waarschuwing tegen nepotisme en clan-bevoordeling.

De belangrijkste veranderingen vonden echter plaats op het ministerie van Binnenlandse Zaken. Daar werd minister George HOMOSTEAN na negen jaar vervangen door Tudor POSTELNICU, voorheen hoofd van het BiZa-departement voor Staatsveiligheid (Securitate) en in die hoedanigheid staatssecretaris met de titel van minister. Voor POSTELNICU betekent de benoeming tot minister evenwel geen promotie, maar veeleer het wegpromoveren naar een minder invloedrijke positie. Als hoofd van de Securitate en plaatsvervangend lid van het PEC stond hij in de partij-hiërarchie reeds boven (CC-lid) minister HOMOSTEAN. POSTELNICU had zijn voornaamste machtsbasis in de Securitate, en die is hij nu kwijtgeraakt aan Iulian Nicolae VLAD.

VLAD heeft sedert 1977 een bliksemcarrière achter de rug. In dat jaar werd hij bevorderd van majoor tot luitenant-generaal en benoemd tot staatssecretaris van BiZa. In 1984 volgde zijn promotie tot kolonel-generaal en werd hij lid van het CC. Met VLADs benoeming tot hoofd van de Securitate heeft CEAUSESCU een oude gewoonte losgelaten om geen militairen te benoemen aan het hoofd van de inlichtingen- en veiligheidsdienst. Hij keert hiermee terug naar de praktijk van zijn stalinistische voorganger GHEORGHIU-DEJ, zoals hij dat ook lijkt te doen bij de uitschakeling van in ongenade gevallen politici.

Dit laatste blijkt uit het lot van twee afgezette bewindslieden die verantwoordelijk gesteld worden voor de slechte energievoorziening in Roemenie. De minister voor Elektriciteit, Ion AVRAM en de plaatsvervangend minister voor Nationale Energie, Gheorghe PETRESCU, werden bij de jongste mutaties niet alleen uit hun ambten gezet, maar verloren tevens hun lidmaatschap van het CC. In het officiële partij-orgaan Scinteia werden als redenen voor deze maatregelen genoemd: "ernstige tekortkomingen en activiteiten die niet overeenkomen met hun functie. Ook hebben zij niet voldaan aan de taak die zij kregen opgedragen in de programma's tot realisering van de juiste gang van zaken in het energie-systeem van het land". Alles duidt erop dat het duo de in Roemenie onvergeeflijke fout gemaakt heeft CEAUSESCU tegen te spreken en weigerde persoonlijke verantwoordelijkheid te accepteren voor de gang van zaken in de energie-branche.

Maar dat dit nog niet genoeg was bleek uit het besluit van het PEC om de Securitate en het "Openbaar Ministerie" te belasten met een onderzoek dat moet leiden tot het aanwijzen en bestraffen van de schuldigen voor het mismanagement in de elektriciteitssector. Kort na deze aankondiging deden AVRAM en PETRESCU tijdens het CC-plenum van 5 oktober openbare schuldbekenenis over hun fouten en erkenden zij dat de maatregelen die de partij tegen hen had genomen juist waren. Volgens een verklaring van eerste plaatsvervangend minister Ion DINCA, zal er snel een proces volgen om de schuldigen aan het energie-debacle te bestraffen. Een vergelijking met de show-processen van weleer dringt zich op.

De andere "slachtoffers" van de rotatie-carrousel verging het beter. Geheel volgens het patroon van eerdere personele verschuivingsoperaties, werden op de ene plaats vervangen politici korte tijd later elders met nieuwe taken belast. CEAUSESCU zag zich nog niet zo lang geleden wel gedwongen het principe van de personele rotatie nadrukkelijk te verdedigen, omdat een CC-rapport melding maakte van verzet van ministeries en centrale organen tegen het "rondschuiven" van kader. De Roemeense leider benadrukte bij die gelegenheid "dat het probleem van de rotatie een integraal deel uitmaakt van de perfectionering van het werk in de diverse sectoren. Als iemand een andere taak krijgt moet dit niet gezien worden als een straf of als een gebrek aan vertrouwen (behalve als het ook echt als straf bedoeld is). Integendeel: verplaatsing naar een hogere of zelfs lagere functie is een teken van waardering en een bewijs van vertrouwen in de partij-activist in kwestie".

De ontslagen collega's van AVRAM in de ministerraad, de vervangen CC-secretarissen en de teruggeroepen ambassadeurs (werkzaam in de VS, de Sovjet-Unie, bij de Comecon en de Verenigde Naties) kunnen dus gerust zijn. Voor een belangrijk deel zijn zij inmiddels reeds tot andere politieke taken geroepen.

Anderen wachten nog op een nieuwe functie. Onder hen bevindt zich ook de zoon van de Roemeense leider, Nicu CEAUSESCU, die op zijn 36ste levensjaar blijkbaar te oud is bevonden voor de functies van eerste secretaris van de Unie van Socialistische Jeugd en minister van Jeugdzaken. Waarnemers in Boekarest verwachten dat hij partij-chef in een van de 40 Roemeense districten zal worden. In dat geval zou het de bedoeling kunnen zijn hem ook op ander dan ministerieel niveau bestuurservaring op te laten doen, en lijkt het erop dat zijn ouders nog steeds speculeren op een erfopvolging in het socialistische Roemenie.

Een dergelijke gang van zaken zou evenwel geheel indruisen tegen de opvattingen van GORBACHEV en de zijnen in het Kremlin, voor wie het regime CEAUSESCU een gruwel moet zijn. Het is dan ook opmerkelijk dat juist nu, na een lange periode van stilte rond zijn persoon, de in 1979 gevallen politieke ster van Ion ILIESCU weer aan het firmament is verschenen. Reeds geruime tijd circuleren er berichten dat GORBACHEV in de jaren vijftig met ILIESCU de schoolbanken deelde en in hem de aangewezen persoon zou zien om CEAUSESCU te zijner tijd op te volgen.

De 57-jarige ILIESCU, die voor hij in ongenade viel onder meer CC-secretaris voor propaganda en onderwijs was en zitting had in het PEC, schreef een opmerkelijk artikel dat op 3 september jl. verscheen in "Literara", het weekblad van de Roemeense schrijversbond. Hij riep hierin op tot een grotere vrijheid van informatie en bepleitte veranderingen in de sociale en politieke verhoudingen, teneinde de toestand van inertie en vervreemding op te heffen. "Democratisering van informatie zal oprechte economische en sociale democratisering dichterbij brengen", aldus ILIESCU. Dit, en ook de door hem gebruikte term "restructurare" (het Roemeense equivalent voor "perestroika")

duidt op zijn grote affiniteit met het gedachtegoed van zijn oud-medestudent in Moskou.

Natuurlijk dringt zich onmiddellijk de vraag op hoe het mogelijk is geweest dat ondanks de strenge censuur in Roemenie dit artikel heeft kunnen verschijnen in een dergelijk weekblad. Mogelijk heeft ILIESCU geprofiteerd van een korte periode van onoplettendheid bij de toezichhoudende instanties, ontstaan door het overlijden van Petru ENACHE, de CC-secretaris voor cultuur en propaganda. Daarnaast heeft de schrijversbond in het verleden een zekere mate van vrijheid weten te verwerven in het publiceren van enigszins afwijkende meningen.

Hoewel ILIESCU met zijn artikel een geluid heeft laten horen dat Moskou als muziek in de oren zal klinken, is het vooralsnog de vraag hoe hij zonder thans ook maar een politieke functie te bekleden, kansrijk kan dingen naar het partijleiderschap in Roemenie.